

SİRKÜLER SAYI: 2021/042

09.02.2021

BAĞLI VE HAKİM ŞİRKET RAPORLARININ FAALİYET DÖNEMİNİN İLK ÜÇ AYI İÇİNDE HAZIRLANMASI GEREKMEKTEDİR

“**Şirketler topluluğu**” kavramı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda 195 ila 209. maddeler arasında düzenlenmiştir. Şirketler topluluğuna ilişkin bu düzenlemeler tüm ticaret şirketlerini kapsamaktadır. Bunlar, sermaye şirketleri (**Anonim şirketler, Limited şirketler, Hisseli komandit şirketler**) ile **Kollektif şirketler, Komandit şirketler** ve **Şahıs Şirketleridir**.

Hakim ve bağlı şirket kanununun 195. maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“(1)

a) **Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketinin, doğrudan veya dolaylı olarak;**

1- Oy haklarının çoğunluğuna sahipse veya

2- Şirket sözleşmesi uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haizse veya

3- Kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa,

b) Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa;

birinci şirket hakim, diğeri bağlı şirkettir. Bu şirketlerden en az birinin merkezi Türkiye'de ise, bu Kanundaki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Birinci fıkrada öngörülen haller dışında, bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması, birinci şirketin hâkimiyetinin varlığına karinedir.

(3) Bir hâkim şirketin, bir veya birkaç bağlı şirket aracılığıyla bir diğer şirkete hakim olması, dolaylı hakimiyettir.

(4) Hâkim şirkete doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketler, onunla birlikte şirketler topluluğunu oluşturur. Hâkim şirketler ana, bağlı şirketler yavru şirket konumundadır.

*(5) Şirketler topluluğunun hâkiminin, merkezi veya yerleşim yeri yurt içinde veya dışında bulunan, bir teşebbüs olması halinde de, 195 ila 209 uncu maddeler ile **bu** Kanundaki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır. Hâkim teşebbüs_tacir sayılır. Konsolide tablolar hakkındaki hükümler saklıdır.*

(6) Şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanmasında "yönetim kurulu" terimi limited şirketlerde müdürleri, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile şahıs şirketlerinde yöneticileri, diğer tüzel kişilerde yönetim organını ve gerçek kişilerde gerçek kişinin kendisini ifade eder."

Örnekler:

Birinci fıkranın (a) bendinin 1 no.lı alt bendi; oy haklarının çoğunluğuna sahip olmak: Bir şirket diğer bir şirketin çoğunluk hisselerine sahip olmayabilir ama karar alma açısından oy haklarının çoğunluğa sahip olabilir. Örneğin altın hisseye sahip olmak. Altın hisse, şirketlerde karar mekanizmasında belirleyici durumda bulunan ve genellikle miktarı az, ancak sahip olduğu imtiyaz ve durum nedeniyle kontrol sağlayan hissedir.

İki numaralı fıkra; bir şirketin diğer bir şirketin paylarının çoğunluğuna sahip olması veya onu yönetebilecek, kararları alabilecek miktarda paya sahip olması: Bir şirketin diğer bir şirketin paylarının çoğunluğuna sahip olması en kolay anlaşılacak ve tespit edilecek bir durumdur. Diğer bir ifadeyle, paylarına sahip olunan şirketin bağlı ortaklık olması durumudur. Şirketi yönetebilecek, kararları alabilecek miktarda paya sahip olunması ise; şirketin çoğunluk hisselerine sahip olunmasa dahi, şirketin ana sözleşmesine ya da kanuna göre, toplantılarda istenilen yönde karar alınmasını sağlayacak asgari düzeyde paya ya da yönetimde oy hakkı olan kişi sayısına sahip olunmasıdır.

Üç numaralı fıkra; bir hakim şirketin, bir veya birkaç bağlı şirket aracılığıyla bir diğer şirkete hakim olması, örneğin, bir şirketin bağlı ortaklıkları ile diğer bir şirketin hisselerinin çoğunluğuna sahipse veya yönetimde karar alıracak kadar oy hakkına sahipse bu dolaylı hakimiyettir.

Kanununun 199. maddesine göre, **bağlı şirketin yönetim kurulu, faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, şirketin hakim ve bağlı şirketler ilişkileri hakkında bir rapor düzenleyecektir.** Bu konuya ilişkin kanunda yer alan düzenlemeler aşağıdaki gibidir.

Bağlı ve Hakim Şirketlerin Raporları:

(1) Bağlı şirketin yönetim kurulu, faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, şirketin hakim ve bağlı şirketlerle ilişkileri hakkında bir rapor düzenleyecektir. Raporda, şirketin geçmiş faaliyet yılında hakim şirketle, hakim şirkete bağlı bir şirketle, hakim şirketin yönlendirmesiyle onun ya da ona bağlı bir şirketin yararına yaptığı **tüm hukuki işlemlerin** ve geçmiş faaliyet yılında hakim şirketin ya da ona bağlı bir şirketin **yararına alınan veya alınmasından kaçınılan tüm diğer önlemlerin** açıklaması yapılacaktır. Hukuki işlemlerde **edimler ve karşı edimler**, önlemlerde ise, **önlemin sebebi** ve şirket yönünden **yarar ve zararları** belirtilecektir. **Zarar denkleştirilmişse**, bunun faaliyet yılı içinde fiilen nasıl gerçekleştiği veya şirketin sağladığı hangi menfaatlere ilişkin olarak bir istem hakkı tanındığı ayrıca bildirilecektir.

(2) Rapor, doğru ve dürüst hesap verme ilkelerine uygun olmalıdır.

(3) Yönetim Kurulu raporun sonunda şirketin, hukuki işlemin yapıldığı veya önlemin alındığı veya alınmasından kaçınıldığı anda kendilerince bilinen hal ve şartlara göre, her bir hukuki işlemde uygun bir karşı edim sağlanıp sağlanmadığını ve alınan veya alınmasından kaçınılan önlemin **şirketi zarara uğratıp uğratmadığını** açıklayacaktır. **Şirket zarara uğramışsa, yönetim kurulu ayrıca zararın denkleştirilip denkleştirilmediğini** de belirtecektir. Bu açıklama sadece **yıllık faaliyet raporunda** yer alacaktır.

(4) Hakim şirketin her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu başkanından; bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile üç aylık hesap sonuçları, hakim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hakim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri; yaptıkları işlemler ve bunların sonuç ve etkileri hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine göre düzenlenmiş bir rapor hazırlattırıp yönetim kuruluna sunmasını ve bunun sonuç kısmının yıllık rapor ile denetleme raporuna eklenmesini isteyebilecektir. Bağlı şirketler, red için yoruma yer bırakmayacak açıklıkta bir haklı sebebin varlığını ispat edemedikleri takdirde, bu raporun hazırlanması için gerekli olan bilgi ve belgeleri hakim şirketin bu işle görevlendirilen uzmanlarına vermekle yükümlüdürler. İstemde bulunan yönetim kurulu üyesi, bunu bir üçüncü kişinin yararlanması amacıyla yapmışsa bunun sonuçlarından sorumlu olacaktır.

Kanununun 562. maddesine göre, 199. maddenin **birinci ve dördüncü** fıkralarına aykırı hareket edenler **ikiyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla** cezalandırılacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nda yapılan düzenlemeler çerçevesinde bağılı şirketin yönetim kurulunun bu yılın **Mart ayının son gününe kadar, şirketin hakim ve bağılı şirketlerle ilişkileri hakkında bir rapor** düzenlemesi gerekmektedir.

Saygılarımızla,

**DENGE İSTANBUL YEMİNLİ
MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.**

(*) Sirkülerlerimizde yer verilen açıklamalar sadece bilgilendirme amaçlıdır. Tereddüt edilen hususlarda kesin işlem tesis etmeden önce konusunda uzman bir danışmandan görüş ve destek alınması tavsiyemiz olup; sadece sirkülerlerimizdeki açıklamalar dayanak gösterilerek yapılacak işlemler sonucunda doğacak zararlardan müşavirliğimiz sorumlu olmayacaktır.

(**) Sirkülerlerimiz hakkında görüş, eleştiri ve sorularınız için aşağıda bilgileri yer alan uzmanlarımıza yazabilirsiniz.

Erkan YETKİNER
YMM
Mazars Denge, Ortak
eyetkiner@mazarsdenge.com.tr

Güray ÖĞREDİK
SMMM
Mazars Denge, Direktör
gogredik@mazarsdenge.com.tr